Īpaši aizsargājama dabas teritorija

Lielupes palienes pļavas

Lielupe Floodplain Meadows

Dabas liegums / Nature Reserve

Lielupes paliene, Pilssala no augšas

Lielupe Floodplain, birds-eye view of Pilssala

Izveidots 1999. gadā
Platība – 352 ha
Natura 2000 teritorija, putniem starptautiski nozīmīga vieta

Galvenās dabas vērtības:

- 4 aizsargājami biotopi
- daudz ziedaugu sugu, 5 no tām aizsargājamas
- 135 putnu sugas, 27 no tām īpaši aizsargājamas
- īpaši aizsargājamas 2 kukaiņu sugas, 2 abinieku sugas, 1 zivs suga un 2 zīdītāju sugas

Year of Establishment – 1999
Area – 352 ha
Natura 2000 site, internationally important bird area

Key nature values:

- 4 protected habitats
- many flowering plant species, 5 of them protected
- 135 bird species, 27 of them specially protected
- specially protected: 2 beetle species, 2 amphibian species, 1 fish species, and 2 mammal species

Dabas liegums "Lielupes palienes pļavas" izveidots jau 1999. gadā. Apzinot vietas unikalitāti, 2004. gadā liegums paplašināts un iekļauts Eiropā īpaši aizsargājamo teritoriju tīklā *Natura 2000*. Teritoriju veido četras nošķirtas palieņu pļavu platības Lielupes abos krastos: Pilssalā, upes kreisajā krastā starp Vircavu un Platoni, upes labajā krastā uz D no autoceļa A8 un upes kreisajā krastā starp Lielupi un Kārniņu ceļu. Dabas liegums izveidots, lai saglabātu dabiskās pļavas Lielupes krastos un tajās ligzdojošās retās putnu sugas. Teritoriāli šis liegums atrodas Jelgavas pilsētā, Ozolnieku novadā un Jaunsvirlaukas pagastā.
Dabas liegums "Lielupes palienes pļavas" iekļauts putniem starptautiski nozīmīgo vietu sarakstā.

The Lielupe Floodplain Meadows Nature Reserve was established in 1999. Later surveys revealed additional unique features of the site, and in 2004 the reserve was expanded and designated a *Natura 2000* area, a part of the European specially protected area network. The site contains four separate floodplain meadows on both banks of the Lielupe River. They are found on the Pilssala (Pils Island), on the left bank between Vircava and Platone, on the right bank south of Highway A8, and on the left bank between Lielupe and Karnini Road. The nature reserve was established to conserve natural meadows on the banks of the Lielupe River and rare bird species nesting there. The reserve is situated within administrative borders of the city of Jelgava, the Ozolnieki District and the Jaunsvirlauka Parish.
The Lielupe Floodplain Meadows Nature Reserve is also designated an internationally important bird area.

Melnā puskuitala

Lielupes palienes pļavas ir melno puskuitalu lielākā ligzdošanas vieta Latvijā. Bridējputns ar garo knābi pēc ziemošanas pie Vidusjūras atgriežas Pilssalā aprīļa sākumā, lai pēc četru mazuļu izaudzināšanas augusta beigās dotos atkal uz dienvidiem

Black-tailed Godwit *Limosa limosa*

Lielupe floodplain meadows are the largest nesting ground of the Black-tailed Godwit in Latvia. After wintering in the Mediterranean, the wader with a distinctly long beak returns to the Pilssala in early April. It once again goes south in late August after rearing four offspring.

Dabas lieguma "Lielupes palienes pļavas" atrašanās vieta
Location of the Lielupe Floodplain Meadows Nature Reserve

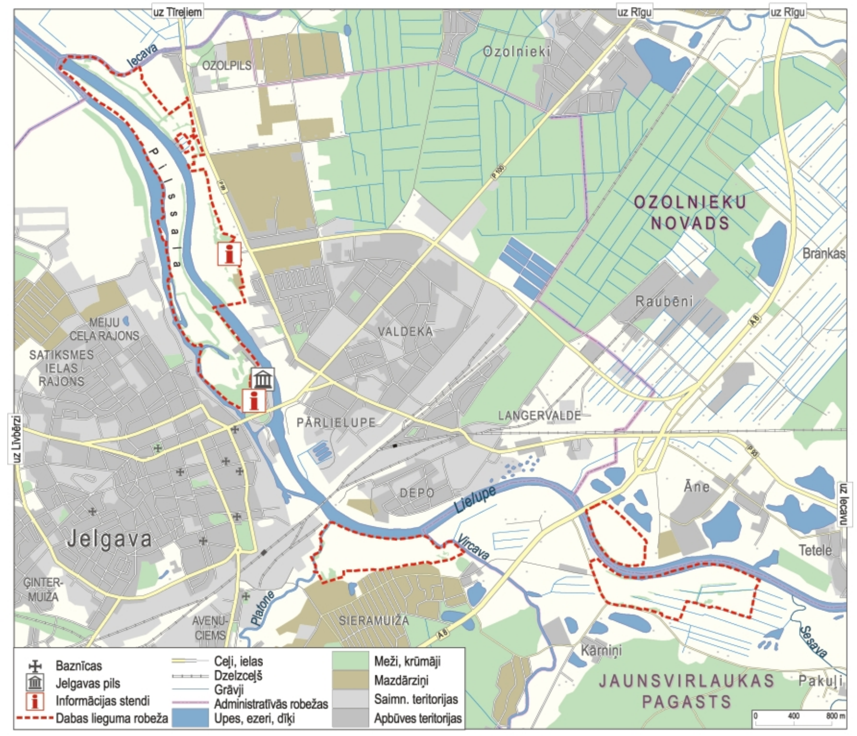

Lielupe un palieņu pļavas pilsētā

Lielupe ir otra lielākā Latvijas upe. Kādreiz tā kalpoja par kuģu ceļu līdz pat Zemgales ostai Mežotnē. Lielupe ir ļoti lēna līdzenuma upe – pie Jelgavas tās augstums virs jūras līmeņa ir tikai 6 metri. Tai ir 250 pieteku, un upes dziļums lejpus Jelgavas ir 8–12 m, bet lejtecē sasniedz pat 20 m.
Savdabīgi, ka tieši pilsētas teritorijā ir saglabājušās teju vai pēdējās neskartās Lielupes palienes pļavas. Ik gadu pavasarī uz vairākām dienām vai pat nedēļām Pilssalas ziemeļu gals un paliene abos krastos applūst. Reizēm krasu ūdens līmeņa celšanos izraisa stipri vēji no jūras puses. Tāpēc sala jau kopš pilsētas pirmsākumiem 16. gs. nekad nav apbūvēta un vienmēr izmantota lopu ganīšanai vai siena vākšanai. Tas radījis unikālu patvērumu daudzām retām augu un dzīvnieku sugām, kas no pilsētas burzmas nošķirtajā salā jūtas drošībā.

Dabas vērtības un to saglabāšana

Palieņu pļavu pastāvēšanas pamatā ir regulāri pavasara pali, kas nodrošina optimālus dzīves apstākļus daudzām augu un dzīvnieku sugām. Pļavu vērtība ir tieši to plašums, un tāpēc tās nedrīkst aizaugt ar krūmiem. Lielas atklātas pļavu platības ir piemērotas ligzdošanai pasaulē apdraudētām putnu sugām – griezei un ķikutam, kā arī citiem bridējputniem. Tādēļ pēc krūmu izciršanas, kas veikta ar ES LIFE-Daba programmas finansiālu atbalstu, uz Pilssalu no Nīderlandes ar ARK fonda atbalstu atvesti 17 savvaļas zirgi.

Savvaļas zirgi, pārtiekot no zāles, krūmiem, niedrēm un koku mizas, nodrošina atklātas dabas ainavas pastāvēšanu. Tie arī agrāk dzīvoja Latvijā, līdzīgi kā sumbri un tauri, taču ar cilvēku "palīdzību" izzuda vēlajos viduslaikos.

Wild horses maintain the open natural landscape by grazing on grass, shrubs, reed and tree bark. Such horses have historically lived in Latvia, just like European bisons and wild cows, yet human activities have fostered their disappearance already in the teh late Middle Ages.

Lielupe River and Floodplain Meadows in the City

Lielupe is the second largest river in Latvia, and once it was used for ships to reach the Zemgale Port in Mezotne. Lielupe is a very slow river that flows over flat landscape; it reaches only 6 m above sea level in Jelgava. The river has 250 tributaries, and its depth varies between 8-12m around Jelgava and some 20m in its lower reaches.
Peculiarly, some of the last unaltered Lielupe floodplain meadows are found within the city. Every spring the northern end of the Pilssala and the meadows on both banks of the river flood for a few days or ever weeks. At times some dramatic water level elevations are caused by winds coming from the sea. Hence, from the early days of the city in the 16th century the island was not developed and has always been used for grazing and mowing. This has created a unique refuge for many rare plant and animal species that are sheltered here from the busy urban life.

Nature Values and Conservation

Regular spring flooding is the key natural process that ensures favorable living conditions for many plant and animal species in floodplain meadows. Open meadows are most valuable, hence their overgrowing with shrubs is not desired. Large, open meadows are suitable for nesting of such globally threatened species as the Corn Crake, the Great Snipe, and other waders. Today, the meadows have been cleared as part of the EU LIFE-Nature project, and 17 wild horses have been brought to the Pilssala to prevent further shrub invasion. The ARK Foundation of the Netherlands financially supported this measure. Wild horses maintain the open natural landscape by grazing on grass, shrubs, reed and tree bark. Such horses have historically lived in Latvia, just like European bisons and wild cows, yet human activities have fostered their disappearance already in the teh late Middle Ages.

Pilsētas nākotnes vīzijā pausts – Jelgava ir videi draudzīga pilsēta ar harmonisku izaugsmi. Ļausim šajā harmonijā dzīvot arī savvaļas dabai!

As a city Jelgava aspires to become increasingly environmentally friendly and grow sustainably. These principles should also be applied to conservation of the natural environment here.

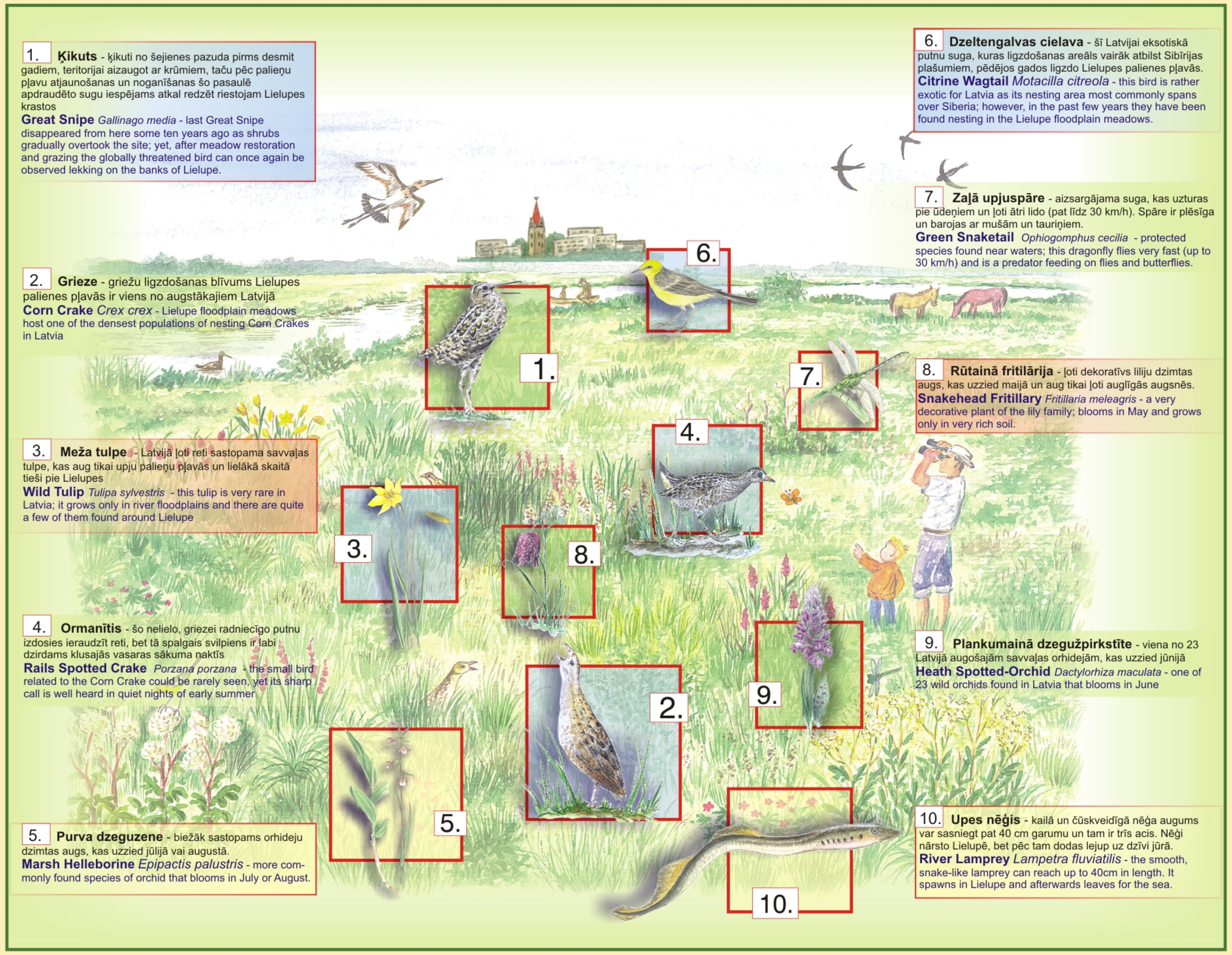

1. **Ķikuts** - ķikuti no šejienes pazuda pirms desmit gadiem, teritorijai aizaugot ar krūmiem, taču pēc palieņu pļavu atjaunošanas un noganīšanas šo pasaulē apdraudēto sugu iespējams atkal redzēt riestojam Lielupes krastos
Great Snipe *Gallinago media* - last Great Snipe disappeared from here some ten years ago as shrubs gradually overtook the site; yet, after meadow restoration and grazing the globally threatened bird can once again be observed lekking on the banks of Lielupe.

2. **Grieze** - griežu ligzdošanas blīvums Lielupes palienes pļavās ir viens no augstākajiem Latvijā
Corn Crake *Crex crex* - Lielupe floodplain meadows host one of the densest populations of nesting Corn Crakes in Latvia

3. **Meža tulpe** - Latvijā ļoti reti sastopama savvaļas tulpe, kas aug tikai upju palieņu pļavās un lielākā skaitā tieši pie Lielupes
Wild Tulip *Tulipa sylvestris* - this tulip is very rare in Latvia; it grows only in river floodplains and there are quite a few of them found around Lielupe

4. **Ormanītis** - šo nelielo, griezei radniecīgo putnu izdosies ieraudzīt reti, bet tā spalgais svilpiens ir labi dzirdams klusajās vasaras sākuma naktīs
Rails Spotted Crake *Porzana porzana* - the small bird related to the Corn Crake could be rarely seen, yet its sharp call is well heard in quiet nights of early summer

5. **Purva dzeguzene** - biežāk sastopams orhideju dzimtas augs, kas uzzied jūlijā vai augustā.
Marsh Helleborine *Epipactis palustris* - more commonly found species of orchid that blooms in July or August.

6. **Dzeltengalvas cielava** - šī Latvijai eksotiskā putnu suga, kuras ligzdošanas areāls vairāk atbilst Sibīrijas plašumiem, pēdējos gados ligzdo Lielupes palienes pļavās.
Citrine Wagtail *Motacilla citreola* - this bird is rather exotic for Latvia as its nesting area most commonly spans over Siberia; however, in the past few years they have been found nesting in the Lielupe floodplain meadows.

7. **Zaļā upjuspāre** - aizsargājama suga, kas uzturas pie ūdeņiem un ļoti ātri lido (pat līdz 30 km/h). Spāre ir plēsīga un barojas ar mušām un tauriņiem.
Green Snaketail *Ophiogomphus cecilia* - protected species found near waters; this dragonfly flies very fast (up to 30 km/h) and is a predator feeding on flies and butterflies.

8. **Rūtainā fritilārija** - ļoti dekoratīvs liliju dzimtas augs, kas uzzied maijā un aug tikai ļoti auglīgās augsnēs.
Snakehead Fritillary *Fritillaria meleagris* - a very decorative plant of the lily family; blooms in May and grows only in very rich soil.

9. **Plankumainā dzegužpirkstīte** - viena no 23 Latvijā augošajām savvaļas orhidejām, kas uzzied jūnijā
Heath Spotted-Orchid *Dactylorhiza maculata* - one of 23 wild orchids found in Latvia that blooms in June

10. **Upes nēģis** - kailā un čūskveidīgā nēģa augums var sasniegt pat 40 cm garumu un tam ir trīs acis. Nēģi nārsto Lielupē, bet pēc tam dodas lejup uz dzīvi jūrā.
River Lamprey *Lampetra fluviatilis* - the smooth, snake-like lamprey can reach up to 40cm in length. It spawns in Lielupe and afterwards leaves for the sea.

Jelgava

Noderīga informācija:
Jelgavas tūrisma informācijas centrs
Pasta iela 37, Jelgava
Tālr.: +371 63022751

Useful Information:
Jelgava Tourism Information Center
Pasta Street 37, Jelgava
Phone: +371 63022751

Stends izgatavots Latvijas Dabas fonda īstenotā LIFE-Daba projekta "Palieņu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības sugām un biotopiem" ietvaros. Tā uzstādīšanu atbalstīja un par uzturēšanu atbild Jelgavas pilsētas dome

This information board has been developed by the Latvian Fund for Nature within the framework of the LIFE-Nature project on Restoration of Floodplain Meadows for European Union species and habitats. Jelgava City Council supported the process and is responsible for maintaining the information board.

Projekta norises laiks: 2004. gada oktobris – 2008. gada jūnijs.
Sadarbības partneri: Dabas aizsardzības pārvalde, Latvijas Ornitoloģijas biedrība, 22 pašvaldības, to skaitā Jelgavas pilsēta.
Finansētāji: Eiropas Komisijas LIFE-Daba programma u.c.
Norises vietas: 15 īpaši aizsargājamas dabas teritorijas – *Natura 2000* vietas visā Latvijā, to skaitā arī "Lielupes palienes pļavas".
Projekta mērķi: ·bioloģiski vērtīgāko un pašlaik aizaugošo palieņu pļavu atjaunošana; ·palieņu pļavu ilgtspējīgas apsaimniekošanas nodrošināšana, saglabājot apdraudētajām sugām piemērotas dzīvotnes.

Duration of the Project: October 2004 – June 2008
Partners: Nature Protection Board, Latvian Ornithological Society, 22 municipalities, including Jelgava City Council.
Financing: LIFE-Nature program of the European Commission, etc.
Project Sites: 15 specially protected nature territories – *Natura 2000* site across Latvia.
Project Goals: -restoration of biologically valuable and currently overgrown floodplain meadows; -sustainable management of floodplain meadows through preservation of habitats suitable for threatened species.

VIDES MINISTRIJA

Dabas aizsardzības pārvalde

Latvijas vides aizsardzības fonds

ARK

Projekta vadītāja / Project Manager: Inga Račinska
Teksts / Author: Laima Ķiece, Andris Klepers
Konsultants / Consultant: Jānis Reihmanis
Karte / Map: Baiba Strazdiņa; Karte sagatavota izmantojot SIA Envirotech "GIS Latvija 2,0" datubāzi
Zīmējumu autore / Illustrations: Rūta Kazāka
Foto / Photo: Jelgavas domes arhīvs (ainava), Ainārs Auniņš (puskuitala), Andris Klepers (zirgs ganībās)
Māksliniece / Design: Linda Langenfelde
Iespiests / Printed: Latsign

Izdevējs: Latvijas Dabas fonds, 2007
Publisher: Latvian Fund for Nature, 2007

LIFE-Daba projekts "Palieņu pļavu atjaunošana Eiropas Savienības sugām un biotopiem"
LIFE-Nature Project on Restoration of Floodplain Meadows for European Union Species and Habitats.